

Остафійчук Т.В., доцент кафедри психології та педагогіки Національна академія внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СТУДЕНТІВ

Кардинальні соціально-економічні, ідеологічні, політичні та загальнокультурні зміни, які відбуваються в Україні неодмінно призводять до серйозних змін в ціннісно-особистісній сфері усіх членів суспільства. Саме тому проблема цінностей у центрі уваги сьогодення.

У дослідженнях встановлено, що ціннісні орієнтації, виражаючи характер ставлення людини до різних аспектів матеріального і духовного світу, посідають істотне місце у структурі особистості, відображають рівень її розвитку, здійснюють регуляцію діяльності та поведінки.

Ціннісні орієнтації – спрямованість інтересів і потреб особистості на певну ієрархію життєвих цінностей, схильність надавати перевагу одним цінностям і заперечувати інші, спосіб диференціації особистісних об'єктів і явищ за їх особистісною значущістю [1].

Ціннісні орієнтації студентів виступають в їхній діяльності та посідають найвищий щабель у мотиваційно-регулятивній системі, оскільки виконують функцію стійкого регулятора поведінки та професійної діяльності, впливають на зміст і спрямованість потреб, мотивів, інтересів особистості.

Юнацький вік є сензитивним для утворення ціннісних орієнтацій в якості стійкої особистісної властивості, яка впливає на становлення світогляду. Психологічною основою формування ціннісних орієнтацій в юнацькому віці є процес засвоєння цінностей життя і їх перетворення в змістовні елементи ціннісних уявлень. Професійне самовизначення юнаків як ціннісно-життєвий вибір відбувається на основі загальної орієнтації в соціально-економічній ситуації в країні та

прогнозування престижності обраної професії, усвідомлення її цінності та виділенні віддаленої професійної мети, її узгодженість з іншими важливими життєвими цілями.

У процесі професійного становлення в результаті взаємодії суб'єктів навчально-виховного процесу відбувається процес інтерналізації – внутрішнє засвоєння суспільно-професійних цінностей.

Специфіка професії вимагає розвиненості гуманістичної спрямованості системи ціннісних орієнтацій, що забезпечує успішну аксіологічну діяльність, формування світоглядних позицій та визначення особистісного смислу педагогічної діяльності, а тому метою навчально-виховного процесу в навчальному закладі має бути формування професійно-значущих утворень особистісної структури і, перш за все, ціннісних орієнтацій

Стрижнем системи професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців є ставлення до своїх особистісно-професійних характеристик, основою яких є мотиваційно-потребова сфера особистості.

Особливості системи ціннісних орієнтацій особистості кожного студента зумовлені впливом об'єктивних (стать, рівень матеріального забезпечення, місце проживання, друзі) і суб'єктивних (спрямованість на майбутнє, рівень самоактуалізації, рівень професійно-педагогічної спрямованості) чинників. У процесі оволодіння майбутньою спеціальністю більшої ваги набувають цінності, пов'язані з професійною діяльністю, активним діяльним життям та міжособистісними стосунками, що є свідченням взаємозв'язку ціннісних орієнтацій та особистісної зрілості.

В отриманих результатах емпіричного дослідження розкриваються особливості поведінки студентів чоловічої та жіночої статі. Для дівчат першого та третього курсу є характерним те, що на перших місцях було визначено (щасливе сімейне життя, щастя інших, творчість). На останніх місцях було визначено (активне діяльне життя, раціоналізм, життєва мудрість, цікава робота). Все це пояснюється тим що у дівчат

ще не сформовані професійні та моральні цінності для подальшого життя.

Для хлопців першого та третього курсу на першому місці було встановлено (впевненість у собі, наявність гарних і вірних друзів, суспільне визнання, життєва мудрість). На останніх місцях визначено (активне діяльне життя, гроші, щастя інших, здоров'я). Все це пояснюється тим що, хлопці більш сформовані для самостійного життя, тобто професійної кар'єри, для морального та психологічного росту.

Для студентів п'ятого курсу вже більш сформовані професійні навички, тобто (пізнання - можливість розширення своєї освіти, кругозору, матеріальне забезпечення, впевненість у собі, здоров'я та щасливе сімейне життя). Це пояснюється тим що, студенти ближче до закінчення навчального закладу і вже планують собі подальшу долю.

Проте для більшості студентів характерний низький рівень сформованості диференційованої структури ціннісних орієнтацій, внаслідок чого студенти відчують труднощі у визначенні для себе конкретних цілей життя, виборі відповідних засобів для їх досягнення.

Ефективність формування ціннісних орієнтацій студента та всієї системи його підготовки залежить від того, наскільки зовнішні виховні впливи відповідають завданням та змісту його самовиховання.

Для того, щоб допомогти студентів досягти вершин у духовному, моральному і професійному розвитку, потрібно знати його вікові й індивідуальні психологічні особливості та умови психічного розвитку.

З метою реалізації завдань з корегування ціннісних орієнтацій студентів нами було запропоновано проводити спецсеминар "Ціннісні орієнтації студентів", який би викладався впродовж семестру. Теоретична частина спецсеминару може бути спрямована на оволодіння новими знаннями та смислами стосовно проблеми цінностей і ціннісних орієнтацій. В основу практичних занять слід покласти самопізнання як провідний компонент інтеграції психологічних знань у свідомість

студентів, на основі якого відбувається підвищення самоактивності та особистісне і професійне зростання, яке передбачає і розширення змісту цінностей.

Список використаних джерел

1. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Навчальний посібник. –К. Академвидав, 2005. – 448 с.

Баняс О.А., викладач кафедри кримінально-правових дисциплін Національна академія внутрішніх справ кандидат психологічних наук
Бажанюк В.С., професор кафедри психології та педагогіки кандидат психологічних наук

СТРАТЕГІАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРИКЛАДНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЮРИДИЧНОГО ПРОФІЛЮ

Основна *стратегія* програми тренінгу формування прикладних навичок майбутнього юриста орієнтована на створення можливості для розвитку самостійності, ініціативності, відповідальності за свою долю, здібності до творчого вирішення виникаючих проблем, готовності до подальшого власного особового і професійного розвитку на творчій основі. Психологічний механізм реалізації стратегії розгортається в процесі здійснення наступних *освітніх функцій програми* тренінгу:

1. Ревізувати власну психологічну картину життєдіяльності.
2. Створити умови, необхідні для оволодіння сучасними методами пізнання і самопізнання, що є основою становлення здібностей юриста.
3. Допомогти зорієнтуватися в перспективах власного творчого особового і професійного зростання.